

SZAKDOLGOZAT

Hallgató neve: Nyéki Kata

2025

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Szent István Campus
Állattenyésztési Tudományok Intézet
Lótenyésztő és lovassportszervező agrármérnöki
alapképzési szak

Egy szolgáltató lovarda tervezése

Belső konzulens: Kótiné dr. Seenger Julianna
tudományos főmunkatárs

Belső konzulens

intézete/tanszéke:

Állattenyésztési Tudományok
Intézet

Állattenyésztés-technológiai és
Állatjóléti Tanszék

Külső konzulens: Név

beosztás

Készítette: Nyéki Kata

Gödöllő

2025

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés és célkitűzés	1
2. A megfelelő földterület kiválasztása	3
2.1. Föld kivonásának jogi háttere:	3
2.2. A terület kivonása után	4
3. Szükséges jogi eljárások állattartó telep létesítéséhez	7
4. Közművek	10
4.1. Áramellátás	10
4.2. Víz ellátás	11
4.2.1. Víz bevizsgálás:	13
4.2.2. A kút bejelentése:	13
4.3. Szennyvíz:	14
5. Épületek	15
5.1. Szociális épületek	15
5.2. Állattartó épületek	15
5.3. Megközelíthetőség	16
5.3.1 Út	16
5.3.2 Tömegközlekedés:	16
6. Bevételt nyújtó szolgáltatások	17
6.1. Bértartás:	17
6.1.1. A bértartás jogi feltételei:	18
6.2. Tenyésztés:	20
6.2.1 Angol telivér	20
6.2.2 Kisbéri félvér	20
6.2.3 Furioso-north star	21
6.2.4 A jelenlegi angol telivér kanca állomány	23
6.2.5 A jelenlegi kisbéri félvérkanca állomány	24
6.2.6 A jelenlegi furioso north-star kanca állomány	24
6.3. Egyéb szolgáltatások	25

7. Lovarda üzemeltetéséhez szükséges anyagellátás, valamint géppark	27
7.1 A lovak takarmányozása és elhelyezése	27
7.1.1 Szálastakarmány:	28
7.1.2 Abrak takarmányok takarmány kiegészítők:	29
7.2 Állatorvos	29
7.3 Kovács	29
8. Lovarda üzemeltetéséhez szükséges humán erőforrások.....	30
9. Kiadások	31
10. Következtetés és javaslatok.....	33
11.Összefoglalás.....	34
12. Irodalomjegyzék	36
13. Táblázatok és ábrák jegyzéke	40

1. Bevezetés és célkitűzés

A szakdolgozatom célja, hogy azon fiatal szakembereknek, akik hasonló állattartó telepet szeretnének létesíteni, annak ezzel a dolgozat segíteni tudjak az indulásban és a tervezésben. Mivel egy ilyen komplex rendszer kiépítése igen sok utánajárást és adminisztrációt igényel, az olvasó dolgozatomban válaszokat talál, és pontos útbaigazítást kap az adminisztratív és tervezési folyamatokhoz, valamint esetleges ötletet is meríthet belőle a megvalósításhoz. A dolgozatomban egy kislétszámú állattartó telep, azon belül is ló tartó telep létesítésének bemutatása a cél.

Alótenyésztő lovassport szervező agrármérnöki szak elvégzésével az a célom, a későbbiekben olyan területen tudjak dolgozni, amelyet szeretek. Ezzel a végzettséggel bővíthetem a tudásom, valamint rálátást és ismerősöket is szerezhettem általa. Terveim közt szerepel a családi lovardából való kiválás, amelyet Vácrátót külterületén lévő földemen szeretnék megvalósítani. Tervem egy olyan lovarda kialakítása, amelynek két fő profilja van: a bértartás, valamint a tenyésztés és csikóidomítás. Ugyanakkor a tenyészkancákon szeretnék lovagoltatást is folytatni mivel ez mind a kancáknak mind a csikóknak fontos szocializáció szempontjából. Ehhez a tevékenységhez rendelkezem lovas oktatói végzettséggel, amit az egyetemen tanultakkal jól kiegészíthetek. Célom a lovardával, hogy egy olyan helyet alakítsak ki ahová az emberek feltöltődni járnak. Továbbá az általam választott fajtákat szeretném megismertetni és bemutatni, hogy igenis megállják a helyüket a mai modern elvárásokkal szemben is, ugyanakkor nem olyan igényesek, mint a mai modern sportlovak.

Dolgozatom Vácrátót külterületén lévő szántó művelési ágba besorolt földem tanyává alakításáról szól. Fontos tudni a földről, hogy ez a legkisebb aranykorona értékkel rendelkező föld, amely a tulajdonomban van ezért esett erre a területre a választásom. Továbbá a területi adottságok ennél a földrészletnél a legideálisabbak, amit a dolgozatomban kifejtek. Mivel közvetlen szomszédjában található a szintén tulajdonomban lévő több hektáros ösгыep besorolású földem, így azt a lovak legeltetésére kiválóan tudom használni. A lovakat félrídeg tartási módban tervezem tartani ugyanakkor a bértartott állományok rendelkezésére áll terveim szerint angol boxos istálló egyéni kifutóval.

A lovarda kialakításához számos feladatot kell elvégezni ilyenek a hivatalos ügyintézkedések. Földhivatali ügyek az elsődleges teendő mivel szántó besorolású földre nem építhető senki ezért művelés alól ki kell vonni a területet. A kivonás után megkezdhető az építkezés, mivel a

kivonás igen hosszú időintervallumú feladat így addig célszerű a területet körbekeríteni. Az építkezés előtt fontos a lovarda részletes megtervezése az épületek tájolása valamint azok elhelyezkedése a kivonásra kerülő területen. A tervezés része a kiadások számítása, valamint a megtérülési idő becslése. Az állatállomány szükséglete valamint az igények felmérése a bértartásban. Fontos továbbá a humán erőforrás mennyiségének a felmérése. A lovardában való hivatalos állattartáshoz számos bejelentési kötelességünk van ezeket kifejtem a dolgozatban. Köztük a tenyészetkód igénylése, ENAR valamint TIR belépés szükséges.

Ugyanakkor számos dolgot is figyelembe kell venni. Esetemben fontos szempont, hogy milyen távolságra vagyunk a településtől. Ahogy említettem már 800 méterre vagyunk mind Vácrátóttól mind Váchartyántól, ez azért fontos, hogy a tömegközlekedést használók mennyire tudnak megközelíteni. Azonban a távolág azért is fontos, hogy az ott lakókat ne zavarja a lovarda. Lovardához egy jó minőségű, de földes (homokos) út vezet. Területnek vannak előnyei, de hátrányai is, hátránya, hogy a szélről nem védett nincsen semmi, ami felfogná a szelet ugyanakkor ezért jó megoldás számunkra a szélérőmű telepítése. Előnye a talajszerkezete az 5 hektár, amelyen a lovarda kerül kialakítása egy lösz talaj, amely a vizet jól átengedi így a lábvég betegségeket, amiket a sár okozna, azokkal nem kell számolnunk. Ugyanakkor azzal is számolnunk kell, hogy a területre a közüzemek nincsenek még bevezetve ez is hátránya. Azonban előny, mint már említettem a területtel szomszédos másik kettő területünk, amely a lovak legeltetésének szempontjából ideális. A legelő egyik oldalától patakkal határos, vagyis természetes határa van ez is egy előny számunkra. A lovarda létesítéséhez a szakmai háttér elengedhetetlen. Lovardát olyan személy vezethet, akinek legalább egy lovas túra vezetői végzettséggel rendelkezik. Fontos, hogy tisztában legyen az üzleti ismeretekkel, hogy a lovarda termelő képes legyen, valamint megfelelő személyzettel. A személyzetben kell lovász végzettség vagy annál magasabb végzettséggel rendelkezni. A tenyészet üzemeltetéséhez fontos az állattenyésztői ismeret és végzettség is nagy előny ugyanakkor nem kötelező. Bértartást a már meglévő egyesületünk keretén belül tudjuk hivatalosan végezni. Lovarda költségvetése fontos, hogy vezetve legyen ezáltal láthatóvá válik hogy amit befektetünk megtérül vagy sem. A dolgozatomban mind ezt részletesen kifejtem.

2. A megfelelő földterület kiválasztása

A lótartáshoz ki kell választanunk a megfelelő földterületet. A területünk könnyen megközelíthető legyen, amely a szükséges inputok beszállítására, a lóállomány mozgatásának lehetőségére is alkalmas, méretét tekintve pedig magában hordozza a bővítés, fejlesztés lehetőségét.

A földterületet azonban adminisztratív oldalról is megfelelő „állapotba” kell hozni, gyakran átminősítésre lehet szükség, hogy az általunk tervezett tevékenységnek megfeleljen, illetve dokumentáltan helyesen szerepeljen a különböző állami nyilvántartásokban. Esetemben a kiválasztott földterület jelenleg egy szántó terület, amelyet legelővé, illetve tanyává kell átsoroltatnom, hogy megfeleljen jövőbeni terveimnek.

2.1. Föld kivonásának jogi háttere:

Szántóból hogyan készült el hivatalos úton egy közüzemekkel ellátott lovarda. Amennyiben egy adott területen lovardát szeretnénk építeni és kialakítani, meg kell győződni annak művelési ágáról, amellyel az ingatlan-nyilvántartásban szerepel.

A művelési ág a termőföld egy olyan jellemzője, amely a rendszeres földhasznosítási módot mutatja meg a természetbeni állapotnak megfelelően. Ez tehát a terület természetbeni állapotot mutatja. Megkülönböztetünk szántó, rét, legelő, szőlő, kert, gyümölcsös, nádas, erdő és fásított terület, illetve halastó művelési területet, e területeket nevezzük művelési ágaknak. Művelés alól kivett területként kell nyilvántartani a mező- vagy erdőgazdasági művelés alatt nem álló földet (Cseh, 2024). Az ingatlan tulajdoni lapja minden esetben tartalmazza a földterület művelési ágát.

Esetemben a kialakítandó lovardának kiválasztott terület jelenlegi besorolása szántó, így annak művelési ágát meg kell változtatni, ingatlan-nyilvántartási eljárás megindítását kell kérelmezni a területileg illetékes földhivatalnál. (Ingatlan-nyilvántartási eljárás megindítására irányuló kérelem I-II, Földhivatali Portál)

Az eljáráshoz szükség van a terület földmérő általi pontos kimérésére, illetve meg kell állapítani a földterület aranykorona értékét. Ehhez az eljáráshoz 109/1999. (XII. 29.) FVM rendelet az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvénybefoglaltak szerint megtalálható a tulajdonlapon a föld aranykorona értéke. A terület aranykorona értéke azért fontos mert a föld kivonásánál meg kell indokolni a földhivatalnak a változtatás okát és a föld aranykorona értéke is befolyásolja azt, hogy ezt a kérelmet a földhivatal engedélyezi-e, vagy

sem. Esetemben ez a földterület rendelkezik a legkevesebb aranykorona értékkel ezért is esett erre a területre a választás.

Az egyes területek aranykorona értéke szinte községenként eltérhet. Vannak azonban úgynevezett községi mintaterületek, amelyekkel össze lehet hasonlítani az adott terület földértékét. Ezt a földhivatal mezőgazdaságért felelős osztálya végzi, és a terület ez alapján kapja meg a besorolását.

Egyes művelési ágainak minőségi osztályaihoz külön-külön eltérő hektáronkénti aranykorona (Ak/ha) értékek tartoznak, illetve régen az Ak/ha tiszta jövedelmi értékek (fokozatok) tartoztak. Ezek az Ak/ha értékek állandóak, ezekkel kell megszorozni a minőségi osztályokhoz tartozó területeket(33http).

1. táblázat: A kiválasztott terület talajvizsgálatai eredménye

szint	mélység(cm)	Szín	Fiz. féleség	CaCO ₃	Szerkezet	egyéb
A1	0-50	barna	homok	ny	gyengén szerkezetes	áttalajosodott lepelhomok
AC2	50-60	sárgabarna	homokos vályog	++	-	
C2	60-	sárga	vályog	+++		löss

Ka:25	pH:7,4	só:<0,02%	mész:0,5%	humusz:0,7%
--------------	---------------	---------------------	------------------	--------------------

Forrás: szakértő által készített talajvizsgálatai eredmény, 2024

A szántó művelési ág alól történő kivonáshoz továbbá szükséges földmintát vetetni Humuszos talajréteg mentését megalapozó talajvédelem, amelyben megállapítják az adott terület talaj-típusát, esetembe ezt a következő táblázatban fejtem ki. A táblázat az általunk elvégzett talajvizsgálataiból másoltam, A vizsgálatot talajvédelmi szakértő végezte 2024. októberében.

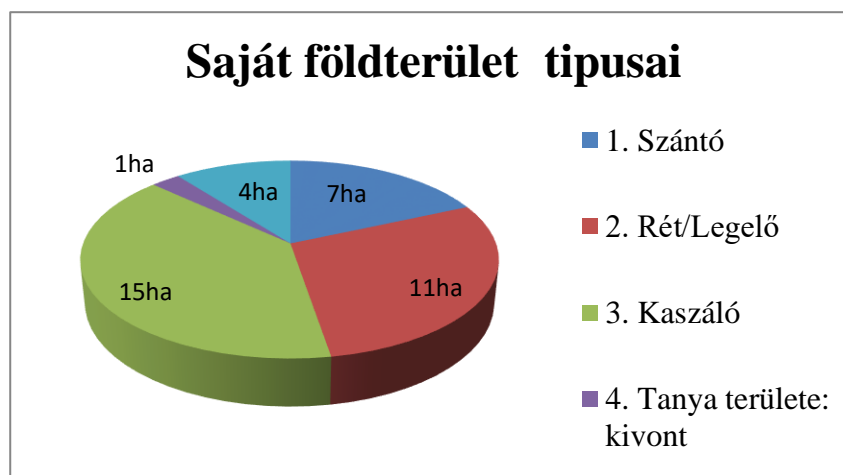
2.2. A terület kivonása után

Az általunk kérvényezett majd kivonásra került földterületet a következő jogszabályi háttér szerint került kialakításra. A „tanya” jogszabályban meghatározott ingatlannal ellátott olyan földterület, amelynek többek közt fontos kritériuma, hogy külterületen (általános vagy kertes mezőgazdasági területen) fekszik, nagysága 1.500-10.000 m². Esetemben releváns kitétel, hogy a földrészen növénytermesztést és állattenyésztést, valamint ezekkel kapcsolatos terménytárolást, termény- vagy termékfeldolgozást végeznek, és van rajta egy olyan gazdasági épület, épületcsoport, valamint lakóépület, amely ezen feladatok ellátásához

kapcsolódik. Fontos kitétel még, hogy a földrészlet fekvése szerinti település helyi építési szabályzatának szabályozási tervi mellékletében a területet a sajátos használatnak megfelelő általános vagy kertes mezőgazdasági tanyaterület övezetként vagy a tanyát övezeti szabályozási elemként feltüntették, és a földrészletet az ingatlan-nyilvántartásba tanya jogi jellegként bejegyezték. A tanya-ra vonatkozó további szabályozást a rendelet részletezi. Ami számunkra érdekes lehet még a későbbiekre nézve, hogy a tanya területén egyéb követelményeket betartva vendéglátó rendeltetést tartalmazó épület is elhelyezhető

280/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet a településrendezési és építési követelmények alapszabályzatáról szóló rendeletében tájékoztat. (16http) Amennyiben nem áll módunkban vagy nem szeretnénk ekkora földrészletet művelés alól kivonni akkor nem tanyaként kell kivonni a földet, hanem egy végleges művelés alóli kivonást kell kérvényezni. Ebben az esetben a földmérő által elkészített a térképen felrajzolt terület kivonása egy helyszíni ellenőrzést követően megtörténik.

1. Ábra: A terület jelenlegi minősítési kategóriái.

Forrás:saját munka

A kivonás maga egy igen időigényes folyamat, és amíg ez zajlik építeni nem szabad a területre. Érdeemes a területet ez idő alatt körbekeríteni, mivel ez semmilyen jogszabály nem tiltja, esetembe ez meg is történt. A következő képen, a kerítés akác oszlopokkal és vadhálóval történt odafigyelve a vadállományra, a kerítés belülről két sor villanypásztor kapót. Mivel a területet kutyák őrzik így mind a villanypásztor mind a kutyákra figyelmeztető táblákat helyeztünk ki a kerítésre a tanya körül. Állatok tartása is megengedett a területen. Továbbá fontos lehet, hogy a területen csak annyi szalastakarmányt tárolása megengedett amennyi az adott területen meg tud teremni. A következő grafikonos a saját tulajdonban lévő

földekről láthatják a felosztás hektáronként és művelési egységenként történt, az összterület 38 hektár a grafikonos ezt láthatjuk felosztva.

3. Szükséges jogi eljárások állattartó telep létesítéséhez

Ahhoz, hogy állattartást hivatalos úton végezhesük többféle hivatalnál is be kell jelentenünk a tevékenységet. Esetemben ló tartásához és tenyésztéséhez ENAR rendszerébe kell a jogosultságunkat igényelni. Az ENAR –Egységes Nyilvántartási és Azonosítási Rendszer rövidítése. Funkciója, hogy hazánk állatmozgását szemmel tartsa, valamint megköveteli, hogy minden egyednek egyedi azonosítója legyen. Lovaknál ilyen a ló útlevel és a egyedi azonosító(mikrochip, bélyegzés:sütés) amivel a lovaknak rendelkeznie kell. Az ENAR-t a NÉBIH(Nemzeti Élelmiszerlánc- bizottsági Hivatal) felügyeli. Az ENAR egy „egyablakos” ügyintézés rendszer. Fontos tudni, hogy minden személy vagy cég csak egyszer kerül be a nyilvántartásba. A regisztrációs bizonylatok (új bejelentés, adatváltoztatás-bejelentő lapok) beszerezhetőek a falugazdászoknál, az MÁK kirendeltségeinél, valamint az interneten. (20http).

Továbbá szükségünk lesz még TIR –Tenyészet Információs Rendszerbe való belépésre. A TIR feladata hazánk tenyészteteit és állattartóit nyilvántartani, valamint az állattartó telepe (119/2007. (X.18.) FVM rendelet) az állategészségügyi, a tenyésztési, és a támogatási információs rendszerek számára szolgáltatassa a tartási helyek és a tenyészetek, valamint a támogatási rendszerektől eltekintve, a felelős tartóik adatait is. A 88/2013.(X.02:) sz. VM rendelet (TIR) módosításának értelmében mindazon tartási helyeket és tenyészeteket be kell jelenteni, amelyek legalább egy lófélé állatot tartanak. A bejelentéseknek hatósági díja nincs. A módosított rendelet lóra vonatkozó része 2013. október 11-től hatályos, nem tartalmaz derogációt a lóra vonatkozóan. A rendelet 10. § (4) bekezdése szerint: „E rendelet 4. és 6. §-aival összhangban, az e rendelet hatálya alá eső tenyészet állattartója az útmutatóban szereplő formanyomtatványon tíz napon belül bejelenti az országos adatbázishoz:

- új tenyészet, illetve tartási hely létesítését;
- korábban regisztrált tartási helyen új állatfaj tartásának beindítását vagy tartás megszüntetését;
- új állattartó esetén az új állattartó és a tartóváltás adatait;
- tenyészetének vagy tartási helyének bármely adatában bekövetkezett változást(31http)

Magyar Közlöny 2013.10.02.sz: A TIR bejelentéshez Ügyfél azonosító (régábban MVH regisztrációs szám) szükséges

1.lépés:Ezt Ügyfélkapun keresztül, vagy a megyei Kormányhivatal Agrár- és Vidékfejlesztést Támogató Főosztálya Ügyfélszolgálatán intézheti.

2.lépés:TIR azonosítók kérése a regisztrációt követően:

2.1.: Ha még nem rendelkezik tenyészetkóddal,akkor a szükséges nyomtatvány a2150-es és a 2152-es. A nyomtatvány és a kitöltési útmutató letölthető a www.enar.huoldalról, valamint megtalálható a nyomtatványok között is.

3.lépés:A tenyészet és tartási hely bejelentési az Országos Lótenyésztési InformációsRendszerbe. (30http)(22http)

A lófélék egyedeinek azonosításáról szóló 110/2013. (IV. 9.) Korm. rendelet 7 § (2) pontjának g) bekezdése szerint a lóféle új tartási helyre érkezését a megérkezést követő tíz napon belül a NÉBIH-nek (mint kibocsátó szervnek) be kell jelenteni a „Ló tartási hely bejelentő lap” -on a központi adatbázisba való rögzítés céljából esetembe is be kell jelenteni a tartást ugyanakkor a bejelentést kétszer is meg kell tennünk mivel egyszer a saját tenyészetemet magánszemélyként szeretném nyilvántartatni, míg a bértartást egy egyesület keretén belül. Kitöltésben, valamint a bejelentő lapok megtalálásában remekül segítségünkre van a következő tájékoztató 21http hivatkozásban található.

Tenyészet bejelentéséhez, és módosításához szükséges bizonylatok(22http)

- 2150- Tenyészet bejelentő lap 24http
- 2151- Tenyészet módosító lap 25http
- 2152- Tartási hely és tartás bejelentő lap 26http
- 2153- Tartási hely és tartás módosító lap 27http

Tenyészetkód egy adott területhez és egy adott tulajdonoshoz hozzá rendet kód. Fontos amennyiben az állatállomány esetlegesen új telephelyre kerül, mint esetembe is be kell jelenteni az új tartáshelyet, melynek másik tenyészetkódja van ugyanakkor a tulajdonosa ugyan az. Ezáltal az esetleges ellenőrzés során semmilyen szankció nem róható a tulajdonosra ellenkező esetben komoly szankciók, valamint a támogatástól való elesésnek a veszélye is fennáll. Egy tenyészetkódhoz lehet több helyrajzi számot (tartás helyet) is hozzá rendelni. Amennyiben ezen területek egy járványügyi egységbe tartoznak, amennyiben esetleg a

területek átnyúlnak másik járványügyi egységbe a helyzet bonyolódik. Szerencsére esetemben ez nem okoz problémát. (28http).

Magyarországon ezen jogszabályok szerint kell a lovakat nyilvántartani(29http)

- A Bizottság (EU) 2021/963 végrehajtási rendelete (2021. június 10.)
- A Bizottság (EU) 2019/2035 felhatalmazáson alapuló rendelete (2019. június 28.) az (EU) 2016/429, az (EU) 2016/1012 és az (EU) 2019/6 európai parlamenti és tanácsi rendeletnek a lófélék azonosítása és nyilvántartásba vétele tekintetében történő alkalmazására vonatkozó szabályok megállapításáról, valamint az említett állatokra vonatkozó azonosító okmány-minta létrehozásáról
- 2019. évi LVI. törvény az állattenyésztés szabályozásához szükséges törvényi szintű rendelkezésekről
- 188/2019. (VII. 30.) Korm. rendelet az állattenyésztésről
- 110/2013. (IV. 9.) Korm. rendelet a lófélék egyedeinek azonosítása

4. Közművek

4.1. Áramellátás

A tanyán az áramellátás egy igen kulcsfontosságú tényező. Az első kérdés, amit fel kell tenni magunknak, hogy a közművekre szeretnénk csatlakozni, vagy alternatív megoldás mellett döntünk. Áram esetében érdemes a környező tulajdonosok igényeit is felmérni, mivel a költség több tulajdonos esetében arányosan eloszlik, amennyiben ők is a bevezetés mellett döntenek. Esetemben a legközelebbi csatlakozási pont 800 méterre van és hét másik tulajdonos is osztozna a csatlakozás költségeiben, amely így 700.000 Ft/tulajdonos ezért az összegért a szolgáltató 32 amperóra kapacitást biztosít, amely földkábelrel kerül bevezetésre mind a nyolc területre. A várható telepítés éve 2028. Ugyanakkor felmerülhet probléma például a tulajdonosok visszalépése, ebben az esetben vagy a költségeket mind egyedül kell kifizetni, vagy alternatív megoldást keresni. Valamint az is nagy költség, hogy a tanya területén földkábele az áramot oda vezessük, ahova szükséges de a vezetékek minden esetben szükségesek a tanyán belül bárhogya is kivitelezük az áramot.

Ilyen megoldás lehet esetemben napelem, de a terület fekvése miatt egy szélenergiaátalakító is teljesen megfelelő. A napelem télen nem termelne annyi áramot, ami elegendő lenne számunkra. Fontos kiemelni, hogy hosszú távon a szélenergiaátalakító és a napelem együttes alkalmazása lenne a legkifizetődőbb, mert nyáron a napelemek termelnék az áramszükséglet nagyobbik részét, addig télen a fő energiatermelő szerepét átvinné a szélenergiaátalakító. Az áramot erre kifejlesztett akkumulátorokban tárolnánk, ezáltal nem kell, hogy a hálózati árammal összeköttetésben legyünk (sziget-szerű működéssel). A világítás jól megoldható napelemes lámpákkal, amely ma már elterjedt technika jó minőségű kültéri és beltéri napelemes lámpák állnak rendelkezésre. Ezekkel a lámpákkal mind a pályavilágítás mind az épületekben való világítás megoldható lenne. Amennyiben ezt a fenntartható energiatermelést alternatívaként betervezzük, természetesen annak költségeit és megtérülését hosszú távra ki kell kalkulálni.

A lótarthoz fontos a villanypásztor esetemben ennek működtetése azonban napelemmel könnyen megoldható, és ez a rendszer már kiforrott technológia. A napelemes villanypásztor rendszer készen is megvásárolható, azonban saját kivitelezésben (vagy szakemberrel) egyszerűen összeállítható. Az utóbbi esetben szükség lesz egy napelemre, valamint egy munka akkumulátorra és egy átalakítóra és magát a villanypásztor készülékre. A munka akkumulátor fogja ellátni árammal a villanypásztor trafót (készüléket) míg az akkumulátort a napelem tölti. Ez a megoldás valamivel pénztárca kímélőbb a kész rendszerek

megvásárlásánál. Ezek a „zöld” megoldások egy lovarda igényét kielégíthetik, amennyiben a takarmányhoz nem szükséges 230 Voltot igénylő gép (például zabropantó).

Példák vásárolható rendszerekre

2. ábra

3. ábra

4. ábra

A 2. és 3. ábra egy GPS-es villanypásztor készüléket mutat be (Nexon) a 4. ábrán egy napelemes áramforrással ellátott villanypásztor készülék látható (Agroelectro).

5. ábra beltéri napelemes lámpa kültéri napelemmel 6. ábra: Kültéri napelemes lámpa

4.2. Víz ellátás

A víz az állattartás elengedhetetlen feltétele. Esetemben a vezetékes víz bevezetése nagyon költséges lenne, mivel az összes közmű 800 méterre található a tervezett tanyától. A közműtől a víz kivezetése a tanyára hozzávetőlegesen 12-13 millió Ft lenne.

Ugyanakkor a vízszükségletünket kutakkal megfelelő mennyiségben kitudnánk elégíteni. A területen már megtalálható 1 db fúrt kút melynek mélysége 14 méter ebből 4 méteres az állandó vízoszlop, amely az állatok itatására több mint elegendő. A földben lévő cső átmérője: 60 mm.

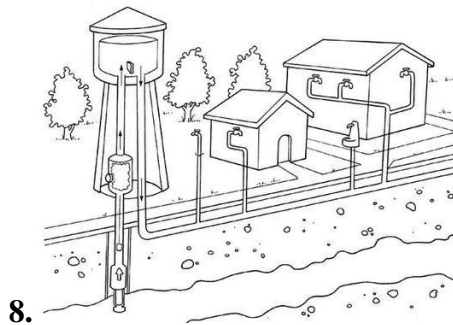
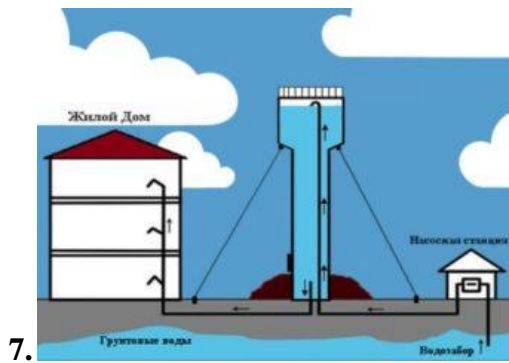
A víz kivételezés az áramot aggregátor fejleszti (melynek esetembe típusa: iTCPowerGG3300F, 3http). Felmerült a kút vízkivételéhez víztorony létesítése, hogy a víz kinyerése semmilyen energiát ne használjon csupán a toronyban keletkezett hidrosztatikai nyomás segítségével a közlekedőedények elve szerint lenne megoldott a víz kivételezése. A kivitelezés egy igen gondos tervezéssel és számítással kell, hogy párosuljon. A kivitelezés és a tervezés költségei alapján kell eldönteni, hogy megéri-e a befektetés, vagyis, hogy idővel megtérül a befektetés vagy sem. További információkat kell felkutatni, hogy milyen szabályokhoz kötött a torony telepítése (8http).

Terveim szerint további kút telepítése lesz szükség, hogy a nyári időszakban a lovaspályát, valamint a körkarámot locsolni tudjuk. A tervezett lovas pálya mérete minimum 40m x 60m, a tervezett körkarám átmérője legalább 20m.

A kút létesítésének szabályai a következők: 2024. január 1-jétől egységes szabályozás lépett életbe a kerti fúrt kutak létesítésére vonatkozóan, miszerint a kútfúrás csak a hatósági bejelentést követően kezdhető meg. A hatóság értékeli a bejelentésben benyújtott adatokat, és határozatot hoz, vagy jóváhagyja a kút létesítését a benyújtott dokumentumok alapján, vagy elutasítja a kút kialakítását, illetve az is előfordulhat, hogy előírja, hogy a munkálatok csak akkor kezdhetők el, ha előzetesen megszerzik a vízjogi létesítési engedélyt.

Mezőgazdasági célú kutak esetében sincs szükség vízjogi engedélyre, ha a kút mélysége nem haladja meg az 50 métert, kizárólag öntözésre használják, és nem érinti sem az ivóvízbázist, sem a karszt- vagy rétegvíz készleteket. Azonban még ezekben az esetekben is kötelező a hatósági bejelentés megtétele (Andor, 2026). A 2023. december 31. előtt létesített kutak, ha az 50 méter talpmélységet nem érik el, akkor szintén automatikusan jogszerűnek minősülnek, attól függetlenül, hogy kockázatos területen vannak-e vagy sem. Érdekesség, hogy az 50 méteres talpmélységi határ meghatározása – azon túl, hogy hazánkban átlagosan 50 méter a talajvízbázis mélységi határa – a 13/2018. (IX. 4.) AB határozatnak tudható be. Eszerint a felszín alatti vízkivételt biztosító vízi létesítmény engedély és mennyiségi korlátozás nélkül 80 méteres mélységig már aggályosnak tekinthető (9http).

Esetembe nem szükséges a bejelentés mivel az említett kritériumok egyikébe sem tartozunk. A kutak telepítése így viszonylag gyorsan kivitelezhetővé vált számunkra. A következő képeken víztorony illusztrációt láthatnak, amit említettem, hogy átgondolandó a későbbiekben a telepítése. A saját fúrt kutakat be kell jelenteni a helyileg illetékes jegyzőnél.

7. és 8. ábra a víztorony elve és felépítése.

4.2.1. Víz bevizsgálás:

A kútvíz bevizsgálása a 101/2007. (XII. 23.) KvVM rendelet, a felszín alatti vízkészletekbe történő beavatkozás és a vízkútfúrás szakmai követelményeiről értelmében akkor kötelező, ha azt ivóvízként szeretnénk hasznosítani. Ugyanakkor, ha nem emberi fogyasztásra szánjuk, a kútvíz vizsgálat csak opcionális (2http). Esetembe csak a lovak itatására, valamint pályalocsolásra használnánk, így a bevizsgálás nem kötelező. A bevizsgálás célszerű, és számomra állattartóként nem is kérdés, hiszen alapvetőnek tartom, hogy állataim számára megfelelő minőségű vizet adjak, és hogy nem merül-e fel bármilyen egészségkárosító tényező. A vízvizsgálatot érdemes független laboratóriummal elvégeztetni.

3.2.2. A kút bejelentése:

A 2024. január elsejétől hatályba lépő új szabályok értelmében, amennyiben a háztartási vízigényt biztosító kút korábban létesült és 50 métert meghaladó talpmélységgel rendelkezik, függetlenül attól, hogy milyen területen (kockázatos vagy kockázatmentes), használatához vízjogi engedélyt kell érni. A 2024-től létesített kutak esetén, ha 50 métert meghaladja a talpmélység, vízjogi engedélyt kell kérni, függetlenül attól, hogy milyen területen (kockázatos vagy kockázatmentes) található. Amennyiben azonban az 50 méteres talpmélységet nem haladja meg, de kockázatos területen található, előzetes bejelentés köteles.

Idén január elsejét megelőzően a helyi önkormányzat jegyzőjének hatáskörébe azok a kutak tartoztak, amelyek magánszemélyek nem gazdasági célú vízigényét elégítették ki.

2024-től a háztartási vízigényt biztosító kutak engedélyezése, illetve előzetes bejelentése esetén már a katasztrófavédelmi igazgatósághoz kell fordulni majd 50 méter talpmélységnél mélyebb kutak esetén, a felett pedig nem szükséges az engedélyztetés(5http).

4.3. Szennyvíz:

A keletkező szennyvizet az ennek megfelelő tartályban tároljuk a tartályt bizonyos időközönként szippantós kocsival kiürítettjük. A mosdó vízszükségletét a fűtő kút biztosítja. Elgondolkodtató számomra a későbbiekben biológiai víztisztító rendszer telepítése [6http](#) és [7http](#) olvasva a későbbiekben érdemes lehet egy ilyen módszer alkalmazása

9. ábra

10. ábra

9. ábrán szennyvíz szeparáló tartály látható, amely három fázisra választja szét a szennyvizet

10. ábrán szennyvíztárolására alkalmas tartály látható

5. Épületek

5.1. Szociális épületek

A szociális épületek létesítése elengedhetetlen egy termelőképes lovarda esetében a következő épületekre van szükség: Közösségi épület, ahol a tulajdonosok beszélgethetnek, ehetnek és hasonlók fontos ebben az épületben van a mosdó, valamint az öltöző is kialakítva. Az épületben fűthetőnek kell lennie, valamint célszerű úgy kialakítani, hogy a jövőben nagyobb létszámú embereket is le lehessen benne ültetni (oktatás, gyakorlati helyként üzemelés esetleges későbbi cél). A későbbiekben tervben van egy vendég ház kialakítása azok számára, akik a lovak közelségében kapcsolódnának ki. Valamit terveim közt szerepel az országos lovas túraútvonalhoz való csatlakozás a szálláshely ehhez is fontos.

5.2. Állattartó épületek

A lovarda épületei a következők: A lovak tartására angol boxos istálló áll rendelkezésre, valamint karám rendszerek beállókka. A takarmány tárolásához szükség van egy magtárra, ahol az abrak takarmányt tárolni tudjuk. A szalmas takarmányt geotextillel letakart kazalban tároljuk. A lovak felszereléséhez szükség van egy nyergesre, ahol a hátsó szerszámok tárolása van, valamint egy kocsiszínre, ahol mind a fogatok mind a fogat felszerelések tárolása megoldott.

2. táblázat: Felszerelések mennyisége valamint elhelyezési helye (Forrás: saját munka)

Fogatok: Kocsiszín	Fogat felszerelések:Kocsiszín (minden hám szügy hám)	Hátasló felszerelések: Nyerges
2 db Victoria hintó	1 pár maraton hám	3db díjlovas nyereg 5db bőr angol nyereg
2db Cziráki hintó	2 pár réz csipkés dísz hám	12db szintetikus Daslö nyereg (angol) 20 db angol kantár
5 db Pados lovas kocsi	1 pár lapos kápás hám	4 db futászáras heveder 3db voltizs heveder
1 db lőcsös kocsi	2 pár magas kápás hám	2 db ausztrál munkanyereg

5.3. Megközelíthetőség

5.3.1 Út

A lovarda üzemeltetéséhez elengedhetetlen feltétel egy olyan jó minőségűút, amelyen könnyen ellehessen el lehet jutni a lovardához, nagyobb gépjárművekkel, traktorokkal, lószállítókkal, takarmányt szállító tehergépjárművekkel is. Esetembe az út földút, amely közepes minőségű. Előny, hogy a terület talaja homlokos talaj így az esős időszakban is megközelíthető a lovarda akár személyautóval is. Esetleg érdemes megfontolni, hogy az utat kemény burkolattal fedjük-e, hiszen ez egy tetemes költségű beruházás, és meg kell tervezni, hogy megtérül-e.

5.3.2 Tömegközlekedés: A lovardához minden tömegközlekedés közel 800 méter távolságra van Vácrátót irányából busz áll rendelkezésre, amely Gödöllő - Vác irányába közlekedik. Váchartyánban pedig vonat, ami szintén Vác-Veresegyháza közt jár. A tömegközlekedők a lovarda eléréséhez egy 15 perces sétával számolhatnak.

6. Bevételek nyújtó szolgáltatások

A lovarda bevételeit a következő források biztosítják: bértartásból származó bevétel, valamint a tenyészállományból eladásra kerülő lovak eladásából származó bevétel, továbbá az őshonos kancatámogatás.

6.1. Bértartás:

A bértartás azon szolgáltatás, melynek keretén belül a ló tulajdonosa lovának tartásáért és gondozásáért, bizonyos havi összeget fizet az adott lovardának. A bértartás ára fedezi a ló szálastakarmányát valamint ivóvíz szükségletét, és az abraktakarmányt valamint a ló gondozási díját. A szerződéstől függ, hogy az abraktakarmányt a tulajdonos szerzi be, vagy a bértartó hely, de a bértartó hely köteles a lónak azt a megbeszélten adagolni. Amennyiben boxos tartást igényel a ló a box napi trágyázása, a karámba ki és bevezetés a bértartó hely feladata. A 24 órás felügyeletet a bértartó hely vállalja.

A bértartásnak sok változata van, ezen változatok legtöbbször a ló elhelyezésében különböznek. Lehet ridegtartás, amely a bértartó hely szemszögéből a legkevesebb emberi munkát igényli. Mert itt a ló egy olyan karámban/ villanypásztorban tartózkodik, amelyből csak akkor jön, ki mikor a tulajdonos kiviszi onnan dolgozni. Vagyis a bértartó helynek csak a hely takarítása (amely legtöbbször idényszerű: tavasszal a mélyalmot takarítja el, ami a tél során keletkezik a szénázó helyen.) valamint a víz és a széna biztosítása a feladata. Lehet fél rideg tartás, amikor egy almozott, fedett hely is a ló rendelkezésére áll, ahova a ló igény szerint bemehet. Ugyanakkor versenylovak esetében legtöbbször boxos tartást igényel a tulajdonos. Ezt a tartásmódot még napközbeni karámozással szokták kiegészíteni, amennyiben az adott lovardának lehetősége van, akkor legelőt is biztosít. A boxos tartás kivételével az összes felsorolt tartásmód tovább bontható attól függően, hogy a ló egyedül, vagy kiscsoportosan, vagy esetleg ménesben van elhelyezve.

A csoportos tartásnál nagy figyelmet kell fordítani az lovak összeszoktatására, valamint figyelemmel kell lenni a hierarchia harcokra, és a hierarchikus rend alján lévő egyedek jólétére, mivel a stressz számos negatív hozadékkal jár egy lónál, ezen túlmenően a túlzóan domináns egyedek sérüléseket is okozhat társainak.

A bértartás díja nem tartalmazza a ló esetleges állatorvosi költségeit, valamint a patkoló kovácsköltségeit, ezekről a tulajdonos gondoskodik, azon túlmenően amennyiben a tulajdonosodót alkalmaz, az is az ő anyagi terhe. A tulajdonos továbbá köteles betartani a

lovardai szabályzatát és házirendjét, amelyet szerződéskötéskor ismertetnek vele. A tulajdonos köteles lovának állategészségügyi szükségleteit a járványvédelmi és állategészségügyi szabályzatnak megfelelően vezetni(13http).

Ajánlott bértartási szerződés,Lovardai szabályzat,Járványvédelmi terv és állategészségügyi szabályzat a következő linkeken megtekinthető: Lovardai szerződések,2025

6.1.1. A bértartás jogi feltételei:

A bértartás jogi feltétele nem specifikus, egy polgárjogi szerződésen alapuló szolgáltatás, a szerződés részleteit a felek közös megállapodás alapján alakítják ki. A szerződés jogi kereteit a polgárjogi törvények határozzák meg, a szerződés pedig rögzíti a konkrét feltételeket.

A szerződésnek tartalmaznia kell a ló elhelyezésének pontos helyét (istálló, legelő, karám) tartásának módját (milyen takarmányt kap, abraktakarmány milyenségét) mind ezt a jogi kereteken belül. Az árképzés a felek közti megállapodás, valamint a tartásmód változata befolyásolja (rideg tartás, boxos tartás közötti nagy árkülönbség van). A ló feletti felelősséget vagy bármely egészségügyi komplikáció esetén is a szerződésben foglaltak alapján kell eljárni.

A szerződésekben a balesetek nem a bértartó hely terhei, ugyanakkor, ha a ló a nem megfelelő ellátás vagy a takarmány minősége, valamint valamilyen emberi mulasztás miatt következet be ebben az esetben az a bértartó hely felelőssége. Ezeket a jogi pontokat a szerződésben ügyvéd segítségével érdemes megfogalmazni, hogy az pontos legyen, és megfelelően szem előtt tartsa mind két fél érdekeit. A szerződésnek pontosan ki kell térnie a felmondási feltételekre.

Esetemben egyesület keretén belül tervezem a bértartást. Az egyesület már évek óta meglévő egyesület melynek neve Sződi Hagyományőrző Lovas Egyesület. A teendő csak annyi, hogy az egyesülete tevékenységi köre kibővíthető a bértartás tevékenységével.Szerződést az egyesület köti a tulajdonossal. Azért döntöttünk az egyesület mellett mivel szeretnénk a jövőben versenyeztetni a lovainkat, valamint az egyesület számlaképes ugyanakkor alanyi adómentes. A következőkben egy táblázattal szeretném szemléltetni Pestvármegyei Lovardák bértartási árait valamint hogy ezért az árért milyen tartást típust biztosítanak. A táblázatot fontosnak vélem mivel mielőtt valaki egy vállalkozást szeretne indítani érdemes tájékozódni a versenytársakról valamint a szolgáltatásom értékéről és annak józanságáról. A táblázatban továbbá fellelhető a lovardák elérése internetes felületen.

3. táblázat: Pestmegyében lévő lovardák és bértartási árak a különböző tartási körülményekkel. (Forrás: táblázatban jelölve)

Lovarda neve	Tartásdíj/hó/ FT	Tartás mód(Rideg, Félrideg, Boxos)
Wackor Tanya Lovasiskola (https://wackortanya.hu/lovaglas-arak-lovasoktatas-arak/)	70.000	Rideg tartás
Szilaj Lovas Park : Csomád (https://szilajlo.hu/bertartas/)	100.000 150.000 130.000	Félrideg Angolbox Külsőbox
Németh Lovarda : Tárnok (https://www.nemethlovarda.hu/)	160.000 140.000	Boxos/angol box Rideg
Pasaréti Honvéd Lovarda (https://www.honvedlovarda.hu/bertartas/)	230.000	Box
Urban Ranch: Csomád (https://www.facebook.com/urbanpeterlovarda/?locale=hu_HU)	90.000 95.000	Csoportos karám Félrideg egyéni
Hosszúréti Lovas Major: Törökbálint külterülete (https://domafarm.eu/hu/posts/view/bertartas-a-hosszureti-lovas-majorban)	198.000/hó	Box
VeloLovasudvar:Vácrátót(2024-es adat)	85.000 75.000	Box Félrideg
Papkúti Hagyományőrző Lovas E.S. Vácrátót Jelenleg eladó:2025.10.28.	80.000	Félrideg
Kincsem Sportlovarda Sződliget (https://www.facebook.com/KincsemLovarda/?locale=hu_HU)	105.000 120.000	Félrideg Angolbox
Nemzeti Lovarda (https://nemzetilovarda.hu/bertartas/)	110.000+ÁF A 140.300(egyben 250.300)	Box Pályahasználat
Bárka Lovarda (http://www.barkalovarda.hu/arak#:~:text=B%C3%A9rtart%C3%A1s:)	90.000 80.000	Box Rideg

6.2. Tenyésztés:

Eladásra azon csikók vagy lovak kerülnek, amelyek a tenyésztési célunkat nem az elképzelték szerint mutatják. Ilyenek például azon kancák, amelyek utódjai nem hozzák az általunk elvárt teljesítményt mind temperamentumban, mind mozgásban.

A tenyészállományomat három fajtára tervezem alapítani: angol telivér, kisbéri félvér és furioso-north star. Az angol telivér anya állományt azért tartom jó választásnak, mert több fajtában is szemléztethetők, ezáltal egy kanca több lehetőséget ad. Azonangoltelivérkancák, amelyek kisbéri félvér fajtában is szemlézésre kerültek, a kisbéri félvér méntől származó csikói kisbéri félvérként lesznek nyilvántartva.

6.2.1 Angol telivér

A világ egyik legismertebb fajtája, ismertségét a galopp sport által szerezte. A fajta gyorsaságáról és temperamentumáról ismert, ami elengedhetetlen a galopphoz. A fajta három ménre vezethető vissza *Godolphin Arabia*, *Byerley Turk*, *Darely Arabian*. A tenyésztés 1793 óta zárt, ekkor állította össze James Weatherby a méneskönyvet, a *General Stud Book*-ot. Innentől csak az a ló angol telivér, akinek az ősei visszakövethetők ebben a könyvben. A könyvben 237 kanca és 169 mén szerepel. Az összes ma élő angol telivér ezekhez a lovakhoz vezethető vissza. A mének közül magyar viszonylatban talán *Darley Arabian* akit kiemelnek mivel *Kincsem* az ő leszármazottja. A fajta magyarországi tenyésztésének megalapítása *Széchenyi István* valamint *Wesselényi Miklós* nevéhez kötődik. Az első magyar méneskönyv 1832-ben adták ki. A magyar telivér tenyésztést *Kincsem* tette világhírűvé, akinek világrekordját azóta sem döntötte meg senki, 54 versenyen 54 győzelmet ért el. A fajta testalkata atlétikus, feje száraz, nyaka hosszú. Marmagassága bottal 150-170 cm, szárkörmérete 18-22 cm. Középhosszú hát, feszes ágyék jellemzi. Színe bármilyen lehet, kivéve a tarkát. Elsődleges hasznosítása lóversenyek ugyanakkor más lovassportokban is megállja a helyét, valamint gyakori hobby lovak is miután a versenykarrierjüket befejezték (Fehér, 1990).

6.2.2 Kisbéri félvér

Fajta eredete egészen a 1853-ra vezethető vissza gróf Batthyány Kázmérhoz, aki kisbéri birtokán mindössze 300 kancából hozta létre a fajta alapját. A kancák egy része angol telivér volt, valamint gondosan válogatott, de vegyes fajtájú kancák melyek a tenyésztőelképzeléseit kielégítették.

A kancaállományt eleinte angoltelivér ménekkel fedeztették, ugyanakkor a fajtát erősebb csontozatú kiegyensúlyozottabb temperamentuma érdekében mezőhegyesi félvér méneket is bevetettek. Ezek a tulajdonságok tették a kisbéri félvért kiváló huszárlóvá. Az első világháború hatására a tenyésztésben már csak mezőhegyesi félvér valamint Kisbéri félvér méneket alkalmaztak, ezenménék alapozták meg a fajta tömegességét, erős csontozatát ugyanakkor megmaradta gyorsaság és elegancia is, amely az angol telivér vérnek köszönhető.

1940-es években trakehneni ménék behozatalával a fajta még alkalmasabb lett a tőle elvártaknak *Széplak*(Goldlacksz 1927.) és *Formás* (*Forma tsz* 1936.) a mai napig fennmaradt értékes vonalakat alapító trakehneni ménék. Mind a két mén megtalálható a kancáink származásában. 1989-ben a rendszerváltás lehetővé tette az egyesületek létrejöttét, így megalapították a Kisbéri és Gidrán Lótenyésztő Országos egyesületet, ami a mai napig a fajta hivatalos fenntartója. Az egyesület tevékenységének köszönhetően a legtöbb régi vonal a mai napig is megtalálható. Ez azt is jelenti, hogy a kisbéri az egyetlen olyan történelmi fajtánk, melynek nincsen állami törzstenyészet. A fajta jellemzői napjainkba a lovassport valamennyi ágában megállják a helyüket. A fajta elegáns megjelenésű, szilárd szervezetű hátsóló, amely könnyebb hámos munkára is alkalmas. A fajta leggyakoribb színe a sárga és a pej, ugyanakkor előfordulnak szürke és fekete színű egyedek is, 163-179 cm magasak bottal, övméret 186-195 cm, szárkörméret 20,5-21,5 cm. A ménék magasságában a +10 cm is teljesen megfelelő (Brenyóésmtsai, 2020).

6.2.3 Furioso-northstar

Afajtanév a két alapítóméntől származik *Furioso Senior*és*North Star Senior*. Mind a ketten telivér ménék, jó lábszerkezettel, remek küllemmel, erős csontozattal rendelkeztek, ezáltal remek hadászati alapanyagok számítottak, ugyanis a fajta a Császári és Királyi Ménesintézet megalakulásával egyidős (12http). A tenyészcél egy tömeges, nagy rájárujú, erős csontozatú remek munkakészségű fajta kialakítása. A két ménnek alkalmassága az utódokban is jól látszott. Ezen utódok tették meghatározóvá őket és Mezőhegyesen nagy szerepet kaptak a lótenyésztésben. *Furioso Senior* rpej színű angol telivér mén volt 1836-ban gróf Károlyi György derekegyházi méneséből származik. Versenyfutása alatt veretlen volt, majd tenyésztésbe vétele után 95 db mén és 81 db kanca ivadékkal erősítette a fajtát. Az utódok jól tükrözik az apjuk erős csontozatát, szikár lábszerkezetét, valamint robosztus felépítését.

North Star Senior fekete színű angol telivér mén 1844-ben Angliában született. Utódjai 53 db mén és 61 dbkanca, mind nagyméretű, élénk vérmérsékletű, szép küllemű, jó mozgású rendkívül kitartó lovak. Viszont az utódok jellemzően későn értek, ezért is párosították a két

ménvonalat, ezáltal elérve az „ideális” lovat. Mindkét ménnek azonos őse Eclipse, ezért mindkét mén utódjait szétszedték A B vonalra, a vonalakat nagy odafigyeléssel kombinálják, hogy a genetikai sokszínűség megmaradjon. A fajta a genetikai változatosságát további jól megválogatott telivér ménekkel tartják fent. A fajta 1867-től számítható furioso-northstar vagy másik nevén mezőhegyesi- félvérnek. A fajta mind a katonai, mind a mezőgazdasági munkában megállta a helyét. 1989-es év meghatározó, mivel a Furioso-North Star Lótenyésztő Országos Egyesülete inentől segíti és ellenőrzi a fajta tenyésztését, vezeti a származást. Az egyesület keretein belül történik, a tenyész egyedek szemléje. A fajtát 2004-ben Nemzeti Kincsé nyilvánították (12http). Az alacsony egyedszám miatt védett őshonos állatfajtánk. A furioso–north star sokoldalú fajtánk, mind díjugratásban, mind díjlovaglásban versenyszinten is megállja a helyét, ugyanakkor a mezőgazdaságban is jól használható. Erőtelmes csontozatú, de arányos testalkatú, ezáltal jól alkalmazkodik a változatos talajviszonyokhoz. Szilárd szervezetűek, jól viselik az éghajlati viszonyosságokat. A kancák átlag marmagassága bottal 160-165 cm, övméret 186- 192 cm, szárkörméret 20,5-21,5cm. A ménnek akár 10 centiméterrel is nagyobbak lehetnek.

Az őshonos kanca állomány tulajdonságai miatt választottuk ezeket a fajtákat, mivel az általunk biztosított félrideg tartási körülményeket is remekül bírják. A kanca állományt ménesben tervezem tartani, ez előnyösen hata lovak idegrendszerére, ezáltal a csikók is már egy megszokott rendszerben születnek, ami a jövőben megkönnyíti az esetleges beszkottatásukat más ménesbe. Ezen túlmenően, mivel több hektárnyi legelő áll rendelkezésemre változatos domborzattal, a csikók itt kialakuló izomzata, sokkal jobban megfelel a jövőben elvárt kiképzés alapjaihoz.

Az általam választott tenyészállományutódai reményeim szerint, bármely sportágban megállják majd a helyük, ez természetesen függ a kiképzéstől is. Mind a két őshonos fajtánk nagymértékben tartalmaz angol telivér vérhányadot, ebből az okból kifolyólag a harmadik választott fajtánk az angol telivér. Az általunk tenyésztett lovak utódjaival célunk, hogy azok széles körben használhatóak legyenek, és kellően helyt álljanak. A kancákat gondosan választott párosítási tervek alapján tenyésztjük tovább. Az utódokat vagy választáskor, vagy az alap kiképzést követően értékesítjük, továbbá saját állományunk utánpótlását és az állomány növelést biztosítjuk velük.

Kazinczy Ferenc örökbecsű gondolata itt is gyökeret verhet: „Jót s jól! Ebben áll a nagy titok. Ezt, ha nem érted, Szántás és vess, s hagyjad másnak az áldozatot.”

Csekonics: „Maradandó tenyészet csak akkor születik, ha kancáit gonddal válogatja, tenyészt valaki. A kitenyésztett, megbízhatóan örökítő kancacsalád a tenyésztés igazi drágaköve; a tenyésztési siker záloga. A kancacsaládok őrzik meg a tenyésztésben a tudatos kiválasztás révén kialakított értékes tulajdonságokat, a munka-, a teljesítőképeséget, az emberrel való együttműködés készségét, az ember kínálta környezeti tényezők iránti alkalmazkodást, az örökítés megbízhatóságát.”(10http).

6.2.4 A jelenlegi angol telivér kanca állomány

Silver Chimes: 2014-es születésű szürke angol telivér kanca, angol import, melynek apja Campanologist, anyja Nolas Lolly, anyai apja Lomitas. Nálunk eddig egy csikója született, Spicy, akinek az apja Cirfandli sárga 2015-ös születésű mén Overdose után.

Az Alagi Tréning Központban volt tréningben majd Keszthelyre került tenyésztésre, ahonnan csikójával Spicyval együtt vásároltuk meg. Terveink szerint kiséri félvér fajtában leszlemléztetjük, ezáltal kiséri fajtájú méntől származó csikója már a Kiséri fajtát erősíti. Jelenleg kiséri méntől vemhes. A kanca temperamentumos jó mozgású kanca, reményeim szerint az utódai megfelelőeklesnekmilitaryra, mivel a kancától jó alapot hozhatnak ehhez a sporthoz, mivel gáton eredményesen versenyzett.

*Lou Desert:*2017-ben születte pej kanca,apja Evasive, anyja Lauredean Desert, anyai apja Green Desert. Ugyanúgy, mint az előbb említett kancát őt is Keszthelyről vásároltuk viszont Rakéta Remény kiséri félvér fedező méntől származó vehemmel, amelyből született egy sárga kancacsikó Rakéta Léda (róla lejjebb olvashatnak majd). Ez a kanca azért kiemelkedő számomra, mert hatalmas méretei vannak, amit a csikója is jól mutat, ugyanakkor a természete is remek. Mivel ez a kanca a kiséri fajtában már leszlemléztett, és ugyan másod osztályú kancává minősítették, mégis úgy vélem a megfelelő mén kiválasztásával remek utódok származhatnak tőle. Méreteivel pedig növelni fogja a meglévő állomány marmagasságát, ezzel a csikóink kellendőbbek lesznek a piacon.

Spicy: 2024-es születésű szürke kanca, ahogy említettem apja Cirfandli, anyja a fent említett Silver Chimes. A csikó külleme alapján remek rövidtávú verseny-jövő jósolható neki, ugyanakkor még kérdéses, hogy galopp karriert vagy díjugró pályafutást szánunk neki. Rendkívül okos és együttműködő csikó. Azt egyértelműen eldöntöttük, hogy kiséri félvér fajtában szeretnénk majd leszlemléztetni.

6.2.5 A jelenlegi kiséri félvérkanca állomány

Formás Rejtély: 2019-es születésű sárga kanca, apja Formás Figaró, anyja Irha Rubin, anyai apa Irha-1. Másodosztályú minősítést kapott a 2025-ös szemlén. 2025-ben született az első csikója Széplak Sejk nevű kiséri félvér méntől. Ígéretes sárga kanca csikó.

Fernando Sóhaj: 2011-es születésű szürke kanca, apja Fernando Farsang, anyja Széplak Sárkány, anyai nagyapja Széplak XVI Sámán. A kanca első osztályú kanca, jól örökíti mind küllemét, mind mozgását. Nálunk eddig 2 db kanca csikója született, ebből az egyik a későbbiekben említésre kerülő, Amati Selyem a másik egy 2025-ös születésű szürke kanca csikó, melynek apja Magiszter Mágnás Miska.

Amati Selyem: 2022-ben született pej kanca apja, Amati Szilaj, anyja a fent említett Fernando Sóhaj. A kanca a 2025-ben szemléztetésre került és első osztályú minősítést kapott. Reményeink szerint megállja majd a helyét díjugrásban és militaryban. A célunk, hogy sportkarrierje után tenyészetünket tovább gyarapítsa.

Rakéta Léda: 2024-es születésű sárga kanca, apja Rakéta Remény, anyja LouDesert, anyai apa Evasive. Reményeink szerint díjugró sportban megállja a helyét.

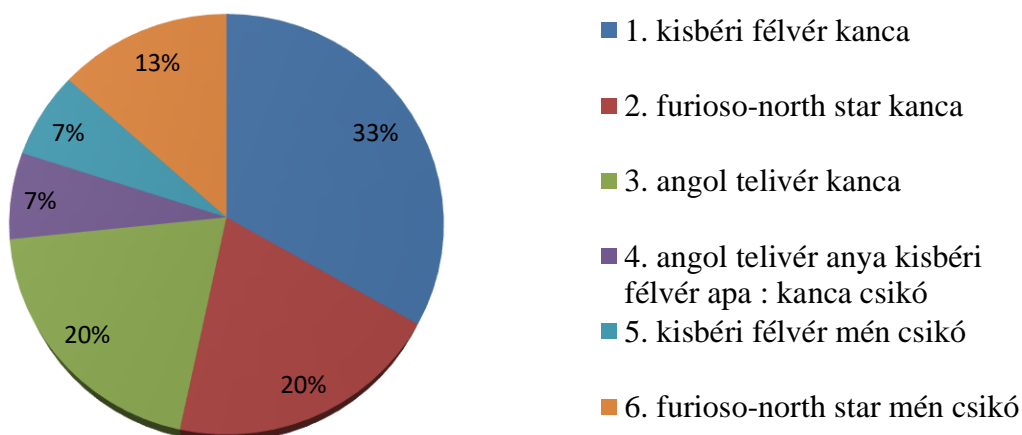
6.2.6 A jelenlegi furiosonorth-starkanca állomány

Furioso XXXV-45 Nelli: 2011-ben született pej kanca, apja Furioso XVIII-3, anyja FuriosoXXVII-23 Nótás, anyai apja Hódmezővásárhely Furioso-7. A kancának 4 db csikója van tulajdonunkban 2 db mén és 2 db kanca. A kancát Mezőhegyesről vásároltuk csikójával Furioso I-8 Nótával, akinek azapja Furioso-123 Lényeg, a fajta egyik kiemelkedő ménje. Másik mén csikója 2025-ös születésű Furioso XLVIII-104 apaságú fekete méncsikó. A kanca csikói egyöntetűek, szilárd szervezetűek és jó lábszerkezetűek. Mén csikói terveink szerint ménszemlére lesznek felkészítve.

North Star XX-58 Nemes: 2022-es születésű pej kanca apja, North Star X-104 Pengő, anyja a fent említett kanca. Nemes a 2025-ös évben sajnos egy sérülése miatt nem vett részt atenyéssz szemlén, terveink szerint 2026-ban ő és húga is szemlézésre kerül.

Catalin-107 Nefelejcs: 2023-as születésű pej kanca, apja Catalin XII-86 Dacos. Nelli csikói közül talán ez az egyedaz, amelyet szép mozgása, valamint átengedősége miatt érdemes lesz díjlovaglásban kipróbálni.

11. ábra Tenyészállomány és utódjai

Forrás:saját szerkesztés

6.3. Egyéb szolgáltatások

Az állománnyal tervezek lovas oktatást folytatni. A tenyészkancák képzettek, így a lovas oktatásban teljes mértékben részt vehetnek. Személy szerint rendelkezem lovas oktatói végzettséggel, valamint lovas edzői végzettségem is folyamatban van (tervezett végzés: 2026). Ugyanakkor az egyetemi végzettségem is segítséget jelent a tervezett oktatási tevékenységben.

Az egyesület keretén belül szervezhetünk lovas túrákat, valamint a fogatlovakkal vállalunk esküvőket, osztálykirándulásokat és születésnapokat is. Ezek a lehetőségek mind bevételt jelentenek.

Egyetlen hátrányunk, hogy sajnos a marketingünk, és a piacon való megjelenésünk nincs erős kézben tartva. Jelenleg csak Facebook oldala van az egyesületnek. Ezt felismertem, és a jövőben én tervezem átvenni ennek a kezelését. Célom egy weblap készítése, amely segítségével mind a foglalható időpontokat, mind a szolgáltatásainkat könnyen megtalálhatják az érdeklődők. Ezen a szolgáltatások területén az előnyöm az, hogy a lovardában épp egy generációváltás zajlik, így a szüleim révén már igen széleskörű kapcsolatrendszert tudtam kiépíteni.

Terveim közt szerepel a lovardát több oktatási intézménnyel is leszerződteni, mint külső gyakorlati helyszín. Fontosnak tartom, hogy a tanulni vágyók közel kerülhessenek, a lovakhoz, valamint gyakorlatot szerezhessenek. Nekem is segítséget jelentenének, a lovak körül, valamint az egyetemen szerzet és a családom által kapott lovas tapasztalatokat én is

átadhassam valamilyen szinten. Kevesen nőhetnek, fel lovas családban ugyanakkor a lovarda közössége sokat adhat a fiataloknak. Ez azon hely, ahol a generációs különbségek sem olyan kirívók, mivel mindannyiunkat a ló motivál, és könnyen találnak a generációk közös hangot. A lovardával ilyen célokat is szeretnék elérni.

Bevétel részét képezi még az őshonos kancatámogatás. A támogatásra akkor lehet valaki jogosult, ha az adott fajta egyesületébe belép, valamint kifizette az éves tagdíjat. A támogatás nem minden évben indul például mi a 2022-es évben léptünk be először a két őshonos fajta egyesületében és abban az évben pont be tudtuk adni a támogatási kérelmet, amit meg is kaptunk, az a ciklus 3 évre szólt idén van az utolsó éve. 2025-ben újra megnyílt a támogatás, ami nekünk azért fontos, mert a szaporulatban több egyed van, ami elérte a 2 éves kort, így ezen egyedekre is igényelhető támogatás. Fontos, hogy mindig legyen egy tartalék kancánk, akit, ha szükséges beteszünk csere kancának amennyiben valamelyikkel történik valami, például elhullik. A támogatásnak még egy olyan követelése van, hogy a kancákat le kell szemléltetni, valamint csikószaporulat kötelező, annyi csikót kell igazolni, ahány kancára az igénylő támogatási jogosultsággal rendelkezik. Ezeknek a csikóknak a támogatásban szereplő kancáktól kell megszületni, de nem kell minden kancának megellenie, egy kanca több csikót is teljesíthet. A 2025.évben megszülető csikó már beleszámít a 2026-os támogatásba(14http).

Ezen túlmenően bevételt jelent még a földalapú támogatás, amelyet a föld művelője igényelhet meg a 18http 19http-ben foglaltak szerint.

7. Lovarda üzemeltetéséhez szükséges anyagellátás, valamint géppark

7.1 A lovak takarmányozása és elhelyezése

A lovakat attól függően tartom, hogy bértartottak, vagy éppen a saját tenyészállomány részei. A bértartásban lévő lovak erre kialakított kiscsoportos vagy igény esetén egyszemélyes karámrendszerekben lesznek elhelyezve, melyekben beállók vannak kialakítva számukra. A terület szempontjából a beállók elengedhetetlen elemek, ugyanis dombos terület lévén a szél nagyon felerősödik a területen, és nincs semmi, ami megtörje a szél útját sem fasor, sem egyéb akadály a közelben. A közeljövőben célom az öthektáros terület köré egy két soros fasor telepítése, hogy a szél e negatív hatását elkerüljük. Ugyanakkor fontos, hogy a fasor ne akadályozza a szélerőmű termelését, amit szintén szeretnék létesíteni a területen.

Visszatérve, a bértartott lovak tartására boxok is kiépítésre kerülnek így a bértartók számára egy széles választékot tudok biztosítani, hogy milyen tartásmódot tudok nyújtani lovuk számára.

Ivóvizük első időkben fűrktútból lesz megoldva, de későbbiekben a karámrendszerekbe önitató rendszer kiépítését is tervezem. Fagymentes önitatók telepítése az elsődleges cél, hogy a víz szolgáltatása a lovaknak ne legyen mindennapos munkafolyamat, csupán csak ellenőrizni kelljen az önitatók megfelelő működését. Az önitatók víznyomását segítené a víztorony, amelyről olvashattak már a fűrktút kivitelezésénél.

A lovak takarmányozása télen és nyáron eltérő. A legeltetési szezonban a tenyészállomány egy 10 hektáros ősgyep besorolású legelőn legel. A bértartók ezzel szemben választhatnak vagy egy nagyobb ménesbe beszoktatjuk a lovaikat a legeltetési időszakra vagy marad, a karámban, ahol szénát biztosítunk egész évben. Amennyiben a legelőt választja, akkor egy 10 hektáros legelőn kerülnek elhelyezésre. Minden tulajdonos belátása szerint dönthet. Télen tenyészállományunk egy közös, villanypásztorral elkerített területen lesz elhelyezve, ahol a szénát ad libitum (tetszés szerint) ehetik, abraktakarmányt egy nap kétszer kapnak reggel és este. Az abrak egyedenként eltér, korhoz, használathoz mérten. A bértartás árai függnék attól, hogy a ló milyen tartási körülményeket igényel. A tartásmódok lovardánként nagyon eltérőek lehetnek, amik meglátszanak az árakban is ezt egy táblázatban néhány környékbeli lovardával szemléltetem.

A tervezett lovardában biztosított fűthető közösségi helyiség, öltöző, nyerges, valamint egy 80 x 60 méteres pálya és egy 20 méter átmérőjű körkarám. Valamint egy díjugró akadálypark,

valamint cavaletti az edzésekhöz. Valamint a tanya elhelyezkedése lehetővé teszi a terepre való kilovaglást aszfalt utak elkerülésével, amely remek a lovaknak mivel nem kell autóúton átmenniük elkerülve a balesetveszélyes helyzeteket. A tanya területén tervezünk kialakítani egy military pályát hogy a csikókat kipróbálhassuk ebben a szakágban is.

7.1.1 Szálastakarmány:

A szálastakarmány egy részét saját gépparkkal állítjuk elő, azonban annyit nem tudunk előállítani, ami a 30 bértartott ló egészséves takarmányát fedezi, így azt a helybéli gazdától vásároljuk meg, akikkel jó kapcsolatot ápolunk és leszerződünk az évi szükséges szálastakarmány mennyiségére. Az alomanyagok szánt szalmának egy részét szintén saját magunk állítjuk elő, de ebből is vásárolunk, a szerződés erre is kitér. Saját rendelkezésünkre álló területeinken fűszénát, valamint lucerna szénát állítunk elő. Ezek betakarítására megfelelő gépparkunk van. Gépparkunk részeit a következő táblázat ismerteti melynek árait a családi gazdaság könyveléséből vettem:

4. táblázat Géppark (Forrás:saját forrás)	
Típus	Ár (Ft)
1db MTZ 82.1 traktor	4.000.000.Ft
1db MTZ 920.3 Homlokrakodós traktor (bálatüske, földkanál, trágyavilla)	8.000.000Ft
1db Ursus körbálázó	3.500.000Ft
1db Wirax függesztett rendsodró 10 csillagos v alakú	2.000.000Ft
1db Ennorosi 240-es díszkes fűkasza	2.500.000Ft
1db Bála szállító pótkocsi	800.000Ft
Billents pótkocsi	1.200.000Ft
1db trágyaszóró pótkocsi	500.000Ft
1db két lovas ló szállító autó	3.500.000Ft
2 db lószállító	2.600.000Ft
Összesen:	27.800.000Ft

7.1.2 Abrak takarmányok takarmány kiegészítők:

A szükséges zab mennyiséget egy Vácdukai ismerős gazdától vásroljuk, akivel leszerződünk. A tenyészállomány még cukorrépa pelletet kap, amit a Pellet&More dunakeszi telephelyéről szerzünk be. A különböző takarmány kiegészítőket Agronimform –on rendeljük.(15http)

7.2 Állatorvos

A lovarda üzemeltetéséhez elengedhetetlen egy hatósági állatorvos, valamint egy ellátó állatorvos. A hatósági állatorvost nem a lovarda választja, hanem körzetekre van osztva, az ország és minden körzetnek van hatósági állatorvosa. Ellátó állatorvos esetében fontos, hogy a választott állatorvos hozzá értő legyen, közel legyen, hogy hamar kiérjen a lovardába, jó kapcsolatai legyenek, hogy olyan probléma esetén, ami speciális orvosi ellátást igényel, tudjon elérhetőséget adni. Megbízható kell, hogy legyen, ugyanakkor rendelkezünk kell egy helyettes állatorvos elérhetőségével is. Fontos szempont, hogy az általunk választott orvos értsen a lovakhoz, lovakra legyen szakosodva. Általában a lótulajdonosok szeretik az állataluk bevált állatorvost kihívni lovukhoz, ami persze teljesen érthető.

7.3 Kovács

A legtöbb tulajdonos a kovácsot is, akár csak az állatorvost, az általa ismert, jól beváltat fogja kihívni. Viszont, ha nem így tesz fontos, hogy egy megbízható szakembert tudjunk neki ajánlani. Esetembe Vácrátóton van helyben olyan kovács, aki akár speciális patkókat is fel tud helyezni.

8. Lovarda üzemeltetéséhez szükséges humán erőforrások

Lovarda üzemeltetéséhez szükséges humán erőforrásként elsőnek a vezetőt említeném meg akinek fontos, hogy nem csak megfelelő végzettsége, de tapasztalata is legyen mind a lovak mind a kommunikáció terén. Valamint fontos, hogy vezetői készségei meglegyenek. A végzettségeket tekintve esetemben a következő végzettségeim vannak, amelyek alkalmassá tesznek a vezetői poszt betöltésére: Lótenyésztő Lovassportszervező agrármérnöki végzettségem (folyamatban, tervezett végzés 2026), Lovas oktatói végzettségem valamint Lovas edzői végzettségem (folyamatban, tervezett végzés 2026), továbbá rendelkezem Állategészségügyi Technikusi végzettséggel, Aranykalászos Gazda végzettséggel, ezenkívül őstermelő is vagyok. A lovakkal való munka egész kiskorom óta az életem része, ugyanis mint már említettem a családomnak lovardája van Sződön ebből az okból kifolyólag szeretnék én tanyát létesíteni Vácrátóton. Az emberekkel való kommunikáció, valamint az esetleges ügyintézés könnyen megoldom.

A lovarda üzemeltetéséhez ugyanakkor legalább 2 emberre van szükség. Ebből az okból kifolyólag legalább egy lovasz végzettségű személyt alkalmaznom kell. Valamint mivel főállásom a lovarda lesz, én is elvégzem azt a munkát, amelyet a lovasz végez, ezáltal én leszek a lovasz cseréje, hogy biztosítani tudjam számára a szabadnapokat.

9. Kiadások

A lovardának számos kiadása lesz. A kiadások jó részét a takarmány beszerzése, valamint a munkabér teszi ki, ezek azok kiadások, amelyekkel állandó jelleggel számolnunk kell.

A kezdeti kiadások igen nagyok, mivel a kialakításra kerülő tanyán még semmi sincs kialakítva, így az első pár évben folyamatosan a kezdeti nagy költséget próbálom a bevételekkel kiegyenlíteni, de várhatóan pár évig veszteséges lesz a lovarda.

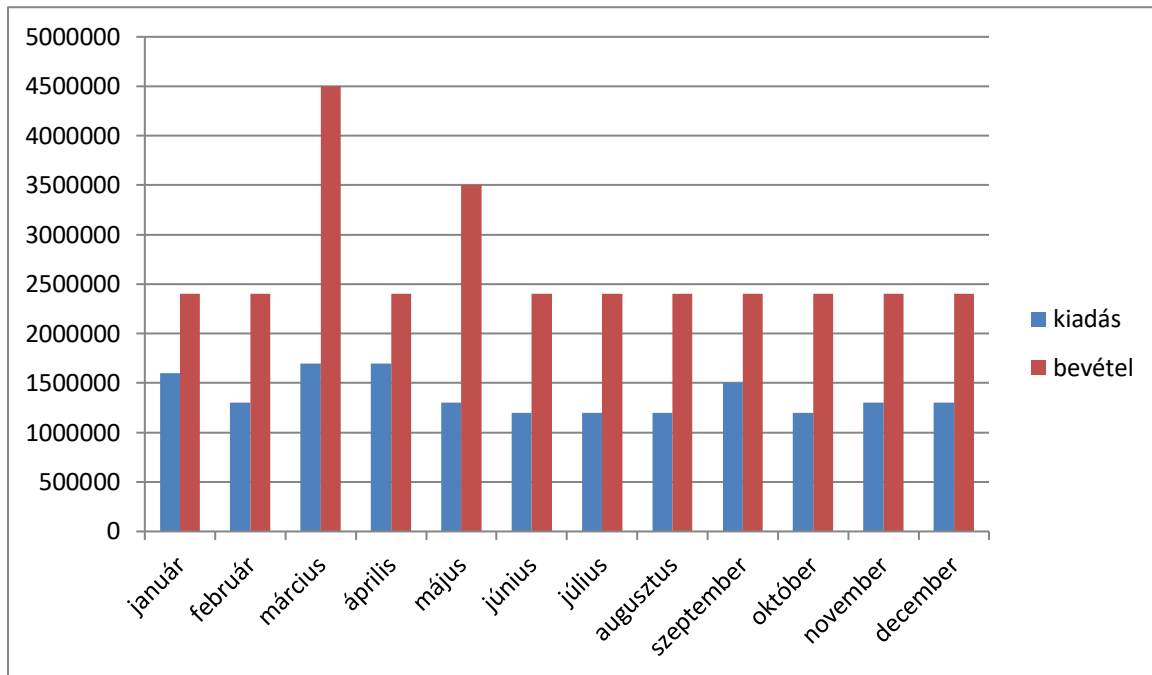
A költségek nagy részét az építkezés költségei teszik ki, hiszen ahogy feljebb olvashatták szükségünk van szociális- és állattartó épületekre is melyeket mind meg kell építeni. Azonban a terület körbekerítése és a kút telepítése is igen nagy összeg. A géppark esetében nem számolok kiadással, mert a családi gazdaságunk biztosítja számomra, de akinek szükséges gépeket bérelnie, vásárolnia, neki ennek a költségével is kalkulálni kell. Valamit az állatokat is a családi gazdaságból telepítem át a sajátomba így ez sem költség.

5. táblázat: Felmerülő, valamint várható kiadások a tanya létesítésekor

Forrás: saját szerkesztés

Körbekerítés	2.000.000Ft
Szociális épület (könnyű-szerkezetes)	10.000.000Ft
Állattartó épületek (angol boxos istálló, könnyű- szerkezetes épületek)	20.000.000Ft
Karámok	1.500.00Ft
Kút	500.000Ft
Áram bevezetés(közmű, tanyán vezetékítés)	3.000.000FT
Áram alternatíva(napelem+ szélérőmű)(17http)	7.000.000Ft
Víztorony(saját kivitelezés)	800.000Ft
Összes kiadás	51.000.000Ft

12. ábra Éves átlag költség és bevételi diagram

Forrás: saját munka

10.Következtetés és javaslatok

A lovarda megtervezése időigényes feladat nem szabad a tervezést és az eljárási időket félvállról venni. Azok számára, akik hasonló telepet szeretnének, létre hozni javaslom, hogy már az elején gondolják meg hogy meg fog-e térülni az összeg amit belefektet valamit van-e igény a szolgáltatásaira. Amennyiben ezeket megteszi és kialakítja a telepet, igyekezzen a lehető legprecízebben és a legkörnyezetkímélőbb módon kivitelezni a telep minden építményét. Érdemes odafigyelni a környezeti hatásokra, hiszen a természet védelme az emberiség közös érdeke. Az állattartó telep esetében javaslom, hogy próbáljuk azt minél inkább önfenntartóvá tervezni, mert akkor kevesebb lesz az üzemeltetésekor a buktató. Azzal számolni kell, hogy ez a szakma nem olyan, mint más, ez nem is igazán szakma, sokkal inkább életforma, mivel az állatoknál nincsenek sem ünnep- sem szabadnapok és mindez a telepvezető vállára terhelődik.

Ugyanakkor mindennek két oldala van, nekem az elsődleges célom az életben az, hogy ne legyen főnököm és ezt ezzel a lovarda üzemeltetésével szeretném elérni. Mivel az ENAR „egyablakos” rendszer lett így sokkal könnyebb napjainkban az adminisztráció, mint régen, arról nem is beszélve, hogy sok bejelentési lapot online formában is elég beküldeni. De sokszor a rendszerek nem egyértelműek, úgyhogy sokszor sok idő mire megtaláljuk a kitöltendő anyagokat.

Azt javaslom, hogy ha valaki ilyen vagy ehhez hasonló telepet létesít, törekedjen arra, hogy mindent a körülményekhez képest a legjobban végezzen és ez idővel biztosan kifizetődik.

11.Összefoglalás

A dolgozatomban egy szolgáltató lovarda megvalósításának lépéseit írom le. Igyekszem kitérni a részretekre, hogy másoknak dolgozatom megadja a támpontokat.

Munkámban kitérek az állattartó telepek létesítésének szabályaira, ahol ismertetem a bejelentési kötelezettségeimet, mint ló tartó hely. Továbbá ismertetem az eljárás módját egy termőterületművelési ágának megváltoztatásához, a földterület minőségének megállapításáról, valamint az engedélyezés folyamatáról. Kitérek arra, hogy hogyan milyen jogszabályi háttérrel létesíthetünk tanyát, milyen hatóságok elvárásoknak kell megfelelni. Rámutatok a helyi infrastruktúrára, ami fontos a lovarda életében. Megnézem, hogy a területet, hogyan és milyen járművel lehet megközelíteni. Fontosnak tartom, hogy a terveimben szerepeltessem amegújuló erőforrások fontosságát, valamint összehasonlítom árak tekintetében a közüzemű energiával.

Mivel számomra fontos, hogy a lovarda fenntartható legyen, valamint az ökológiai lábnyomát is szeretném a minimumra csökkenteni, így a lovakat is természetközeli módon tartom. Egy nagyon nagy lehetőség, hogy egy ösgyep legelőt is a tulajdonomban tudhatok, ahol kíváncsian várom a lovak hatását a gyepterületre a megfelelő legeltetési ciklusok mellett, mert egyetemi éveim alatt talán ez volt az a témakör, ami leginkább felkeltette érdeklődésemet.

A dolgozatban bemutatom a lovarda tervezett szolgáltatásait ahol feltárom a bevételeket, amely két fő tevékenységre oszlik: a bértartásra valamint a tenyésztésre, illetve ezen túlmenően a támogatásokra. A tenyésztés részben bemutatom az általam választott három fajtát, valamint megindokolom hogy miért pont a kisbéri félvérre, a furioso-north starra valamint az angol telivérre esett a választásom. Ebben a részben kifejtem a tenyésztés költségeit, valamint szaporulatból szerzett bevételeket. Céлом, hogy a dolgozatommal népszerűsítsem a régi magyar fajtákat, hiszen a lovas társadalom sokszor elfelejti mekkora értéket is képviselnek őshonos fajtáink. Ezen túlmenően őshonos fajták tenyésztésére buzdítom a fiatal tenyésztő társaimat, mert véleményem szerint megfelelő párosítási tervekkel ezen fajtáinkkal a sportban magas szinteket érhetünk. Bemutatom, hogy egy faja milyen soksportágban, valamint a szabadidős lovaglásban is jól megállja a helyét.

A következőkben rátérek a lovarda létesítésének kiadásaira, amit esetemben könnyít az a helyzet, hogy a tenyészállomány egy részét és a gépparkunkat a családi gazdaságból veszem át. Munkámban ismertetem a napi üzemeltetést, valamint az üzemeltetéshez szükséges humán erőforrás igényt és képzettségi követelményeit is.

Kitérek a lovarda takarmány igényére, valamint a tartástechnológiára is, valamint a különböző állategészségügyi szükségletekre, mint például hatósági és ellátó állatorvos, és apatkoló kovács.

Jövőbeni terveim közt szerepel, hogy a lovarda a fiatal és tanulni vágyók számára egy gyakorlati hellyé váljon, ahol átadhatom a tudást, amit az egyetemen és a gyakorlatban szereztem. Tervezem, hogy a lovarda az iskolák számára külső gyakorlati helyszínként működjön. Ezen túlmenően a jövőben szeretném szolgáltatásainkat bővíteni az általam tenyésztett lovak versenyeztetésével egy egyesület keretén belül. Hosszú távú tervem, hogy egy önfenntartó, közösségépítő lovardát alkossak, amely profitot is termel.

Úgy gondolom mindenki valami maradandót szeretne alkotni élete során, amit későbbiekben tovább adhat az utókornak. Számomra a lovarda és annak technológiája, valamint lovas közösség és a közössége és ennek a közösségnek az ereje lenne az. A lovardába ellátogató embereknek szeretném megmutatni milyen az, amikor kiszabadul az ember a monoton mindennapokból és egy társ (ló) mellett töltheti el az idejét. Szerintem nincs ahhoz fogható szabadság, mint mikor egy állat társaságában tölthetjük időnket. Ezt számos tanulmány alá támasztja, valamint rengeteg terápia építkezi erre.

12. Irodalomjegyzék

Andor A. (2026): Fúrt kutak bejelentése: a magyarok fele bajban van, mert ellenszegül – súlyos bírságot kockáztatnak. Világgazdaság.<https://www.vg.hu/vilaggazdasag-magyar-gazdasag/2025/06/buntetes-kut-onkormanyzat> fellelés dátuma: 2025.10.28.

Brenyó J., Hecker W., Pataki B. (2020): A Kisbéri Ménes története. Erdélyi Szalon, Szentendre 2020.

Cseh T. (2024): A művelési ág változás legfontosabb szabályai. Agrokép. Világgazdaság.<https://agrokep.vg.hu/kozelet/a-muvelesi-ag-valtozas-legfontosabb-szabalyai-33727/> fellelés dátuma: 2025.10.28.

Dr. Fehér Dezső (1990): Az angol telivér Magyarországon. Mezőgazdasági kiadó, Budapest 1990

Internetes honlap hivatkozások:

1 https://energyhub.hu/2022/11/12/megujulok-eletciklusa-1-szelturbinak/?gad_source=1&gad_campaignid=20771109960&gbraid=0AAAAAqHkcBFWuMT61o-kyh34k-I0g2so&gclid=EAIAIQobChMI7PuCvfS8kAMV3ZqDBx2DBATnEAAYAyAAEgLIg_D_Bw Letöltés dátuma: 2025. 10.24.

2 <https://www.tenderterv.hu/blog/mikor-szukseges-a-kutviz-bevizsgalasa>) Letöltés dátuma: 2024.09.16.

3 https://www.praktiker.hu/muszaki-gep-szerszam/elektromos-szerszamgep/aramfejleszto/aramfejleszto-benzines-max-3000w-gg3300f/p/415356?gad_source=1&gclid=Cj0KCQjwrp-3BhDgARIsAEWJ6SzQ7XyJ30dC-dgf8Z-e-5tEdjbJhjU54JFdGOO3YgGvBJxbMA5KRJQaAqtKEALw_wcB) Letöltés dátuma: 2024.09.16.

4 https://sokszinuvidek.24.hu/eletmod/2016/06/04/be-kell-jelenteni-a-furt-kutakat-kotelezo-ellenoriztetni-a-viz-minoseget/?_gl=1*1kbu12m*_gcl_au*MTg5NzQ1MDU4Ny4xNzI2N) Letöltés dátuma: 2024.09.16.

5[http:\(https://gazda.jogkoveto.hu/tudastar/kutfuras-szabalyai-2024-utolso-hataridok\)](https://gazda.jogkoveto.hu/tudastar/kutfuras-szabalyai-2024-utolso-hataridok) Letöltés dátuma:2024.09.16

6https://www.greenwater.hu/szennyvizzisztito-es-elhelyezo-rendszerek/biologiai-szennyvizzisztito-rendszer/?gad_source=1&gad_campaignid=17689251830&gbraid=0AAAAACk6Io0XOxHT76Lh_xvIuqUHLJzHE&gclid=EAIAIQobChMI4Oa3jNfBkAMV9NhEBx1lQxU5EAAYASA AEgKiAPD_BwELetöltés dátuma: 2025.10.26

7https://plastmaster.sk/hu/produkt/hazi-szennyvizzisztitok/?utm_source=googleads_x24&utm_medium=ga_x24_k&utm_campaign=plastmaster_2024+&gad_source=1&gad_campaignid=22379095170&gbraid=0AAAAA_JZICLsXCxFtXwL6L4-9qQTG0Pv0&gclid=EAIAIQobChMI4Oa3jNfBkAMV9NhEBx1lQxU5EAAYAiAAEgIFpPD_BwELetöltés dátuma:2025.11.02.

8<https://ihouses.decorexpro.com/hu/vodosnabzhenie/vodonapornaa-basna/>Letöltés dátuma:2025.11.02.

9[http: https://gazda.jogkoveto.hu/tudastar/kutfuras-szabalyai-2024-utolso-hataridok](https://gazda.jogkoveto.hu/tudastar/kutfuras-szabalyai-2024-utolso-hataridok)Letöltés dátuma:2025.11.02

10https://www.kisberifelver.hu/images/menu/irodalom/szakdolgozatok/szakdolgozat_sipos_imre.pdf: Letöltés dátuma2025.10.14.

11<https://angolteliver.com/>2025.10.14.

13<https://www.kisberifelver.hu/index.php/irodalom/szakdolgozatok>: letöltés dátuma 2025.10.14.

12<http://www.furiosonorthstar.hu/fajta-ismertetese/> : Letöltés dátuma 2025.10.14.

13https://mkeh.gov.hu/gyik?sajat=igen&id_cat=60&kateg=Lovas+szolg%C3%A1ltat%C3%B3+tevé%C3%A9kenység&parent_id=57Letöltés dátuma 2025.10.14.

14<https://www.kisberifelver.hu/index.php/egyesulet/tamogatasok/oshonos-in-situ-2016-2020/325-oshonos-kancatamogatas-2025> Letöltés dátuma:2025.11.07.

15https://www.agroinform.hu/takarmany_termeny_kereskedelem Letöltés dátuma:2025.11.07.

16 [http:\(https://net.jogtar.hu\)](https://net.jogtar.hu)Letöltés dátuma 2025.10.25.

17https://www.pannonwatt.hu/?gad_source=1&gad_campaignid=22642191332&gbraid=0AAAAA_yEvA2t6aA2n4gxxPm8EQNN90WzQ&gclid=CjwKCAiA8bvIBhBJEiwAu5ayrKWS1LxGwtYvHplNKRkUJhvYgFIDv3M_DTBdLLgJVlwDUkoayaxSlhoC-HgQAvD_BwELetöltés dátuma 2025.11.04.

18<https://www.nak.hu/ek-dokumentumok/2025-2/7991-tajekoztatas-a-feltetelessegrol/file>Letöltés dátuma 2025.11.04.

19<https://www.nak.hu/ek-2025>Letöltés dátuma 2025.11.04.

20<https://www.agronaplo.hu/agrofokusz/20140708/az-allatokra-vonatkozó-egysegsnyilvantartasi-es-azonosito-rendszer-enar-36089> 2025.10.28. (Letöltés dátuma 2025.10.28.)

21[https://www.lovasok.hu/images/files/Lotartasi_hely_bejelento_lapok_kitoltesi_utmutatoi3\(1\).pdf](https://www.lovasok.hu/images/files/Lotartasi_hely_bejelento_lapok_kitoltesi_utmutatoi3(1).pdf)(Letöltés dátuma 2025.10.28.)

22[https://portal.nebih.gov.hu/documents/10182/1146991/TIR%C3%BAtmut_Tart%C3%B3k_%C3%9Czemeltet%C5%91k_2.20_2025.09.pdf/7e46c324-34f7-92e9-8d42-aa1393a02e3d?t=1756891892173#:~:text=A%20Teny%C3%A9szet%20Inform%C3%A1ci%C3%B3s%20Rendszer%20\(tov%C3%A1bbiakban%20TIR\)%20a,az%20ezekkel%20kapcsolatos%20egy%20adat%20orsz%C3%A1gos%20nyilv%C3%A1ntart%C3%A1si](https://portal.nebih.gov.hu/documents/10182/1146991/TIR%C3%BAtmut_Tart%C3%B3k_%C3%9Czemeltet%C5%91k_2.20_2025.09.pdf/7e46c324-34f7-92e9-8d42-aa1393a02e3d?t=1756891892173#:~:text=A%20Teny%C3%A9szet%20Inform%C3%A1ci%C3%B3s%20Rendszer%20(tov%C3%A1bbiakban%20TIR)%20a,az%20ezekkel%20kapcsolatos%20egy%20adat%20orsz%C3%A1gos%20nyilv%C3%A1ntart%C3%A1si) (Letöltés dátuma 2025.10.28.)

23[https://www.lovasok.hu/images/files/Lotartasi_hely_bejelento_lapok_kitoltesi_utmutatoi3\(1\).pdf](https://www.lovasok.hu/images/files/Lotartasi_hely_bejelento_lapok_kitoltesi_utmutatoi3(1).pdf) (Letöltés dátuma 2025.10.28.)

24https://portal.nebih.gov.hu/documents/10182/1147015/2150_v3.5.pdf/48db687d-a532-fefa-173f-77e3ce9ab859?t=1584954479635 (Letöltés dátuma 2025.10.29.)

25https://portal.nebih.gov.hu/documents/10182/1147015/2151_v3.6.pdf/da8cd093-6653-5cc6-8165-96e2902ce6fa?t=1584954479783 (Letöltés dátuma 2025.10.29.)

26<https://portal.nebih.gov.hu/documents/10182/1147015/2152.pdf/600f5d15-2319-7483-4123-e3776c1cf42f> (Letöltés dátuma 2025.10.29.)

27<https://portal.nebih.gov.hu/documents/10182/1147015/2153.pdf/f1602d20-bbac-1d6d-05c5-c44d73cda2b7> (Letöltés dátuma 2025.10.29.)

28http: <https://www.allattenyesztok.hu/gyepgazdalkodasi-hir/egy-tenyeszetkod-egy-tartasi-hely-ugy> (Letöltés dátuma 2025.10.29.)

29http: <https://portal.nebih.gov.hu/gyik/allat/gyakran-ismetelt-kerdesek/allattartas-allattenyesztes> (Letöltés dátuma 2025.10.29.)

30http: (<https://arablo.hu/nyomtatvanyok/tartasi-helyek-es-tenyeszetek-bejeletese/>) Letöltés dátuma 2024.09.16.

31http: (<https://www.lovasok.hu/lotartas/tartastechnologia/bejelenteskoteles-lett-a-lotartas/>) Letöltés dátuma 2025.11.04.

32http: <https://mindsetpszichologia.hu/az-ember-legjobb-baratja-avagy-a-tarsallatok-szerepe-es-az-allatok-terapias-alkalmazasa> Letöltés dátuma 2025.11.06.

33http:<https://www.foldhivatal.hu/content/view/155/1/> Letöltés dátuma 2025.11.06

Lovardai szerződések: Letöltés dátuma:2025.11.05.

https://nemzetilovarda.hu/wp-content/uploads/2025/05/bertartasi_szerzodes_NL_20250505.pdf

https://nemzetilovarda.hu/wp-content/uploads/2025/05/LOVARDAI_SZABALYZAT_NL_20250506.pdf

<https://nemzetilovarda.hu/wp-content/uploads/2025/05/NL-jarvanyvedelmi-terv20250505.pdf>

13. Táblázatok és ábrák jegyzéke

1. ábra: A terület jelenlegi minősítési kategóriái. Forrás : Saját adatok alapján (5. oldal)

2-3 ábra: <https://nexonfarm.hu/products/PYR-B10-GPS> Letöltés dátuma: 2025.10.26. (11. oldal)

4 ábra: (https://www.agroelectro.hu/hu/termek/kompakt-dl-7200-villanypasztor-keszulek-50-w-os-napelemes-rendszerrel?_gl=1*1fz4j1m*_up*MQ.*_ga*MTY0MzUwOTAzMy4xNzYyMjgwNTgx*_ga_Y4NXGELL9G*cze3NjIyODA1ODEkbzEkZzAkdDE3NjIyODA1ODEkajYwJGwwJGg3MzA2OTQ5MzY.) Letöltés dátuma: 2024.09.16. (11. oldal)

5. ábra: <https://www.lampak.hu/led-napelemes-reflektor-erzekelovel-duo-led-1w-3-7v-ip44/> Letöltés dátuma: 2025.10.04. (11. oldal)

6. ábra: (<https://kulteri-lampa.arukereso.hu/superfire/ff5-a-p914901636/>) Letöltés dátuma: 2024.09.16. (11. oldal)

7. ábra: https://ihouses.decorexpro.com/hu/vodosnabzhenie/chto-takoe-vodonapornaya-bashnya-i-kak-ona-rabotaet/#google_vignette Letöltés dátuma: 2025.11.03. (13. oldal)

8. ábra: <https://hu.delachieve.com/viztorony-mukoedes-funkcio-jellemzoi/> Letöltés dátuma: 2025.11.05. (13. oldal)

9. ábra: <https://www.greenwater.hu/szennyvizzisztito-es-elhelyezo-rendszerek/biologiai-szennyvizzisztito-rendszer/> Letöltés dátuma: 2025.11.05. (14. oldal)

10. ábra: https://profitartaly.hu/termek/5000-literes-fekvo-hengeres-tartaly-fedellel-es-tomitessel-25-cm-foldtakarassal/?gad_source=1&gad_campaignid=22181634649&gbraid=0AAAAA9diaiqLoe9uyLS7YktNCpDsh7uJ&gclid=EAIaIQobChMI1vf029TBkAMVWbKDBx0EFDqCEAQYBCABEGlifPD_BwE Letöltés dátuma: 2025.11.05. (14. oldal)

11. ábra Tenyészállomány és utódjai Forrás saját adatból (25. oldal)

12. ábra Éves átlag költség és bevételi diagram Forrás Saját kalkulációk alapján (32. oldal)

1. táblázat: A kiválasztott terület talajvizsgálati eredménye Forrás: Szakértő által készített talajvizsgálati eredmény, 2024 (4. oldal)

2. táblázat: Felszerelések mennyisége valamint elhelyezési helye Forrás saját adatokból(15.oldal)
3. táblázat: Pestmegyében lévő lovardák és bértartási áraik a különböző tartási körülményekkel.(19.oldal)
4. táblázat Géppark Forrás: Saját adatok alapján(28.oldal)
5. táblázat Felmerülő valamint várható kiadások a tanya létesítésekor Forrás saját adatok, valamint kapott árajánlatok alapján.(31.oldal)

MATE Szervezeti és Működési Szabályzat

III. Hallgatói Követelményrendszer

III.1. Tanulmányi és Vizsgaszabályzat

6.13. sz. függelék: A MATE egységes szakdolgozat / diplomadolgozat / záródolgozat / portfólió készítési útmutatója

4.2. sz. melléklete: Nyilatkozat a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről (módosítva: 2025. október 16.)

NYILATKOZAT

a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió¹ nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Nyéki Kata
A Hallgató Neptun kódja: SzJPD2
A dolgozat címe: Egy szolgáltató lovarda tervezése.
A megjelenés éve: 2025.
A konzulens intézetének neve: Állattenyésztési Tudományok Intézet
A konzulens tanszékének a neve: Állattenyésztés-technológiai és Állatjóléti Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió² egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem. Továbbá kijelentem, hogy a dolgozat elkészítése során alkalmazott mesterséges intelligencia-eszközök (pl. szöveggenerálás, nyelvi javítás, fordítás, adatelemzés) használata nem helyettesítette a saját kutatási és alkotói munkámat, azok alkalmazását a források között vagy a módszertani részben feltüntettem, és a szakmai-etikai elvárásoknak megfelelően jártam el.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság az záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

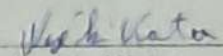
A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitóri rendszerébe. Tudomásul veszem, hogy amegvédett és

- nem titkosított dolgozat a védelmi követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem könyvtári repozitóri rendszerében.

Kelt: Gödöllő 2025 év 11 hó 10 nap

Hallgató aláírása

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törölendő

² A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törölendő

Hallgatók, doktoranduszok nyilatkozata mesterséges intelligencia (MI) alkalmazásáról

1. Általános adatok

Hallgató neve:	Nyéki Kata
Neptun-kódja:	SzJPD2
Képzési szint (a megfelelőt jelölje X-szel):	☒ BSc/BA ☐ MSc/MA ☐ Doktori (PhD) ☐ Egyéb:
Tantárgy neve/kódja*:	Szakedolgozat/ALLTE192N
A munka címe:	Egy szolgáltató lovarda tervezése

* doktori értekezés esetén nem kitöltendő

2. Nyilatkozat az MI használatáról

Alulírott, etikai felelősségem teljes tudatában az alábbi nyilatkozatot teszem:

(Kérjük, válasszon egyet az alábbi lehetőségek közül!)

A) Nem alkalmaztam mesterséges intelligencia rendszert vagy szolgáltatást.

(Amennyiben ezt jelölte, a további táblázatok kitöltése nem szükséges.)

B) Alkalmaztam mesterséges intelligencia rendszert vagy szolgáltatást.

(Kérjük, töltsse ki a vonatkozó táblázatokat!)

3. A mesterséges intelligencia használatának részletezése

I. TÁBLÁZAT: Asszisztensi vagy kisebb mértékű felhasználás (pl. fordítás, nyelvi korrektúra, ötletelés stb.)

(Ezen felhasználások esetében a konkrét promptok és válaszok csatolása nem szükséges.)

A felhasználás célja	Alkalmazott MI-eszköz neve és verziója	Érintett rész (ha nem a szöveg egészére vonatkozik)

II. TÁBLÁZAT: Jelentős tartalmi hozzájárulás (pl. egy teljes ábra vagy egy hosszabb szövegrész generálása)

(Ezekben az esetekben a felhasznált kulcsfontosságú promptok és az MI által adott nyers válaszok dokumentálása és a munka mellékletében való csatolása szükséges.)

A felhasználás célja	Alkalmazott eszköz verziója,	MI-neve,	Az érintett fejezet / ábra / táblázat pontos sorszáma	A prompt-naplót tartalmazó melléklet

	elérhetősége		bejegyzésének sorszáma

3/A. Oktató által előírt kiegészítő szabályok (ha vannak)

Amennyiben az adott tantárgy oktatója vagy témavezetője az MI-eszközök használatára vonatkozóan külön szabályokat vagy elvárásokat határozott meg, kérjük, az alábbi mezőben foglalja össze ezeket:

Pl. az MI használatának tilalma bizonyos feladattípusokra; csak konkrét eszköz használata engedélyezett; eltérő hivatkozási elvárások; dokumentációs forma stb.

Oktató vagy témavezető által előírt szabályok:

.....

.....

.....

.....

4. Minden hallgatóra vonatkozó nyilatkozat:

Kijelentem, hogy az MI által esetlegesen generált tartalmakat minden esetben kritikailag felülvizsgáltam, szerkesztettem és a munkába illesztettem. A leadott munka minden eleméért, annak eredetiségéért és tudományos helytállóságáért teljes körű felelősséget vállalok. Tudomásul veszem, hogy a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem a benyújtott munkát mesterséges intelligencia detektorral ellenőrizheti, és eljárást kezdeményezhet, amennyiben a nyilatkozatom valótlan vagy hiányos.

Kelt: Gödöllő, 2025. *November* hó *10* nap

Nyék Kata

Hallgató aláírása

Köni László

Konzulens/Témavezető aláírása

NYILATKOZAT

Nyéki Kata hallgató Neptun azonosítója: SzJPD2 konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót¹ áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő védésre javaslom / nem javaslom².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem³

Kelt: Szabolcs 2025 év november hó 10 nap

belső konzulens

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törölendő.

² A megfelelő aláhúzendő.

³ A megfelelő aláhúzendő.